

GEOGRAFIA KL. 6 WYMAGANIA

Numer i temat lekcji	Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi:				
Dział 1. Kształt i ruchy Ziemi						
PÓŁROCZE I						
1. Kształt Ziemi. Siatka geograficzna i kartograficzna	II.2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjnych o komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych;	• podać nazwę kształtu Ziemi; • opisać siatkę geograficzną i kartograficzną; • wymienić cechy południków i równoleżników.	• wskazać elementy siatki geograficznej na globusie i siatki kartograficznej na mapie; • wymienić dowody na kulistość Ziemi; • wyjaśnić jeden z dowodów na kulistość Ziemi.	• wyjaśnić przyczynę różnicy w długości promienia; równikowego i biegunowego;	• wytłumaczyć, co to jest geoida;	• określić, z czego wynikają różnice w kształtach siatek kartograficznych.

	II.3. Interpretowanie map różnej treści.					
2. Długość geograficzna	VI.1) odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i na mapie; VI.2) na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach.	• wskazać na mapie półkule, wschodnią i zachodnią; • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°; • zdefiniować pojęcia: bieguny, południk zerowy i 180°; • wskazać półkulę dla danej długości geograficznej; • wymienić cechy długości geograficznej; • wskazać na globusie i mapie świata: bieguny, południk zerowy i 180°.	• odczytać wartości długości geograficznej z map o różnych skalach; • zdefiniować długość geograficzną;	• na podstawie wartości długości geograficznej znaleźć odpowiedni południk na mapach w różnych skalach.	• odczytać z mapy wartości długości geograficznej z dokładnością do minut;	• omówić znaczenie południka zerowego i 180°.
3. Szerokość geograficzna	VI.1) odczytuje szerokość i długość geograficzną	• wskazać na mapie półkule, północną i południową; • wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła	• odczytać wartości szerokości geograficznej z map o różnych skalach; • wskazać półkulę dla danej szerokości geograficznej; • zdefiniować szerokość	• na podstawie wartości szerokości geograficznej znaleźć odpowiedni równoleżnik na mapach w różnych skalach.	• odczytać z mapy wartości szerokości geograficznej z dokładnością do minut;	• omówić pochodzenie nazw charakterystycznych równoleżników.

	wybranych punktów na globusie i na mapie; VI.2) na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach.	podbiegunowe; • zdefiniować pojęcia: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • wskazać na globusie i mapie świata: równik, zwrotniki i koła podbiegunowe; • wymienić cechy szerokości geograficznej.	geograficzną;			
4. Określanie położenia w praktyce	VI.1) odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i na mapie; VI.2) na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje	• wymienić współrzędne geograficzne; • nazwać główne kierunki geograficzne; • wskazać, z jakich linii siatki odczytujemy długość i szerokość geograficzną; • odczytać współrzędne geograficzne punktu na mapie; • wskazać na mapie główne kierunki geograficzne; • wskazać, w jakich sytuacjach używa się GPS.	• wskazać punkty skrajne różnych obiektów geograficznych; • na podstawie podanych współrzędnych geograficznych odszukać punkt na mapach w różnych skalach; • określić współrzędne geograficzne punktów skrajnych różnych obiektów; • skorzystać z GPS.	• odczytać położenie obszaru;	• obliczyć jego rozciągłość południkową i równoleżnikową;	• omówić zastosowanie GPS.

	położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach; VI.3) wyznacza w terenie współrzędne dowolnych punktów (za pomocą mapy lub GPS).					
Numer i temat lekcji	Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
			Uczeń potrafi:			
5. Ziemia we Wszech świecie	V.1) dokonuje pomiaru wysokości Słońca w trakcie zajęć w terenie oraz porównuje wyniki uzyskane w różnych porach dnia i roku;	• określić położenie Ziemi we Wszechświecie, podając nazwę Galaktyki i Układu Słonecznego; • wymienić elementy Układu Słonecznego; • podać kolejność planet w Układzie Słonecznym; • podać cechy planet i gwiazd.	• omówić teorię geocentryczną;	• omówić teorię heliocentryczną;	• określić położenie Ziemi w Układzie Słonecznym.	• porównać teorię geocentryczną i heliocentryczną.

	V.2) demonstruj e przy użyciu modeli (np. globusa lub tellurium) ruch obrotowy Ziemi, określa jego kierunek, czas trwania, miejsca wschodu i zachodu Słońca oraz południa słonecznego ; V.3) wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a widomą wędrowką i górowaniem Słońca, istnieniem dnia i nocy,					
--	--	--	--	--	--	--

dobowym rytmem życia człowieka i przyrody, występowaniem stref czasowych; V.4) demonstruje przy użyciu modeli (np. tellurium lub globusów) ruch obiegowy Ziemi; V.6) wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatu i						
--	--	--	--	--	--	--

	krajobrazów na Ziemi.					
6. Ruch obrotowy Ziemi	V.2) demonstruje przy użyciu modeli (np. globusa lub tellurium) ruch obrotowy Ziemi, określa jego kierunek, czas trwania, miejsca wschodu i zachodu Słońca oraz południa słonecznego ; V.3) wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a widomą wędrówką i górowaniem Słońca, istnieniem	demonstrować, używając globusa lub tellurium, ruch obrotowy Ziemi;	wskazać kierunek ruchu i zmianę czasu, jaka w związku z nim następuje.	wymienić cechy ruchu obrotowego Ziemi;	wyjaśnić cechy ruchu obrotowego Ziemi;	ze zrozumieniem używać pojęć związanych z pozorną wędrówką Słońca po niebie.

	dnia i nocy, dobowym rytmem życia człowieka i przyrody, występowaniem stref czasowych.					
7. Czas na Ziemi	V.2) demonstruje przy użyciu modeli (np. globusa lub tellurium) ruch obrotowy Ziemi, określa jego kierunek, czas trwania, miejsca wschodu i zachodu Słońca oraz południa słonecznego ; V.3) wyjaśnia związek	• wskazać występowanie różnic czasu słonecznego jako konsekwencji ruchu obrotowego Ziemi; • wskazać zależność czasu słonecznego od położenia na konkretnym południku; • wymienić rodzaje czasów; • korzystając z mapy stref czasowych, odczytać godzinę we wskazanych miejscach na Ziemi.	• określić strefy czasowe, w jakich znajduje się Polska;	• wyjaśnić potrzebę wprowadzenia czasu strefowego i urzędowego.	• określić różnicę czasu na wschód i na zachód od Polski;	• obliczyć różnicę czasu słonecznego dla dowolnych punktów na Ziemi.

	między ruchem obrotowym a widomą wędrówką i górowaniem Słońca, istnieniem dnia i nocy, dobowym rytmem życia człowieka i przyrody, występowaniem stref czasowych.					
8. Ruch obiegowy Ziemi	V.4) demonstruje przy użyciu modeli (np. tellurium lub globusów) ruch obiegowy Ziemi; V.5) przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w	• zademonstrować, używając globusa lub tellurium, ruch obiegowy Ziemi; • określić ramy czasowe astronomicznych pór roku; • wymienić cechy ruchu obiegowego Ziemi; • używać poprawnie pojęcia związane z ruchem obiegowym Ziemi;	• wymienia daty przesileni; • wymienić astronomiczne pory roku jako następstwo ruchu obiegowego Ziemi.	• wskazuje zależności między dniami przesileni a porami roku; • przedstawić zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku	• omówić konsekwencje zmiany oświetlenia Ziemi;	• przeanalizować wysokość Słońca nad horyzontem w różnych porach roku w najbliższym otoczeniu.

	pierwszych dniach astronomicznych pór roku.					
9. Strefy oświetlenia Ziemi	V.5) przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku; V.6) wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów na Ziemi.	- wymienić strefy oświetlenia Ziemi; - wskazać ich zasięg na mapie, globusie; - omówić rejony występowania poszczególnych stref oświetlenia Ziemi;	- wymienić cechy poszczególnych stref oświetlenia Ziemi; - wskazać krainy geograficzne należące do danej strefy;	- wskazać konsekwencje przyrodnicze różnego oświetlenia terenu w różnych strefach - wymienić krainy geograficzne należące do danej strefy.	wyjaśnić różnice wynikające z różnego oświetlenia Ziemi w poszczególnych strefach;	wyjaśnić związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami oświetlenia, strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów na Ziemi.
10. Podsum	V.1–V.6; VI.1–VI.3					

owanie działu						
Numer i temat lekcji	Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi:				
Dział 2. Geografia Europy						
PÓŁROCZE II						
11. Europa na mapie fizyczne j	VII.1) charakteryz uje położenie, przebieg granic oraz linii brzegowej Europy; VII.3) charakteryz uje ukształtowa nie powierzchni Europy.	• podać wielkość powierzchni Europy; • wymienić i krótko opisać najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Europy – duże zróżnicowanie ukształtowania powierzchni, silne rozwinięcie linii brzegowej, dominację obszarów nizinnych oraz położenie na umiarkowanych szerokościach geograficznych;	• wskazać na mapie i nazwać największe wyspy i półwyspy Europy; • wskazać na mapie i nazwać główne morza i ocean otaczające Europę; • określić cechy charakterystyczne dla danego pasa rzeźby.	• wskazać i nazwać skrajne punkty na mapie Europy; • scharakteryzować typy wybrzeży występujące w Europie i wskazać ich przykłady na mapie;	• wskazać na mapie i podać nazwy obiektów geograficznych, wzdłuż których przebiega umowna granica między Europą i Azją.	• wskazać na mapie główne pasma górskie i podać ich najwyższe szczyty; • scharakteryzować środowisko geograficzne dowolnej części Europy, korzystając z mapy fizycznogeograficznej.
12. Europa na mapie politycz nej	VII.2) przedstawia podział polityczny Europy oraz rolę Unii Europejskiej w przemianac h	• wskazać na mapie politycznej państwa Europy; • podać przykłady państw niepodległych, terytoriów zależnych oraz państw nieuznawanych na arenie międzynarodowej.	• podać stolice państw Europy; • wskazać na mapie regiony geopolityczne i podać przykłady państw do nich należących; •	• przedstawić historyczne procesy mające wpływ na współczesny obraz polityczny Europy: wojny, kolonializm.	• podać przykłady konfliktów, które doprowadziły do powstania nowych państw w Europie.	• przedstawić historyczne uwarunkowania istniejącego podziału na Europę Zachodnią i Wschodnią. • ocenić trwałość granic w Europie.

	społecznych i gospodarczych kontynentu.					
13. Unia Europejska	VII.2) przedstawia podział polityczny Europy oraz rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych kontynentu.	- wskazać na mapie państwa należące do Unii Europejskiej; - klasyfikować wskazane zjawiska zachodzące w krajach należących do Unii Europejskiej na społeczne i gospodarcze; - wyjaśnić, na czym polega integracja państw w ramach Unii Europejskiej; - na przykładzie Polski podać korzyści wynikające z integracji w ramach UE.	- na wybranych przykładach ocenić korzyści i zagrożenia wynikające ze wspólnej polityki w ramach Unii Europejskiej (np. wspólna polityka rolna, wspólna waluta); - wymienić przykłady społecznych i gospodarczych przemian, które nastąpiły w krajach Unii Europejskiej, będących skutkiem integracji.	opisać kolejne etapy integracji Europejskiej od Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali po Unię Europejską w obecnym kształcie.		
14. Trochę geologii – Islandia	VII.4) na przykładzie Islandii określa związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i	- wskazać na mapie tematycznej płyty litosfery i ich granice; - opisać położenie Islandii na granicach płyt litosfery; - opisać zjawiska zachodzące wzdłuż grzbietu śródoceanicznego na oceanie Atlantyckim; - wyjaśnić znaczenie terminów: wulkanizm, trzęsienia ziemi.	- wymienić skutki, jakie dla mieszkańców Islandii wynikają z położenia na granicy płyt litosfery; - wyjaśnić znaczenie terminu gejzer, opisuje mechanizm powstawania gejzerów;	opisać związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi;	opisać powstawanie grzbietu śródoceanicznego i doliny ryftowej.	na podstawie mapy tematycznej wskazać inne miejsca w Europie położone na granicy płyt litosfery i opisać zależność między położeniem a występowaniem wulkanizmu i trzęsień ziemi.

	trzęsień ziemi.					
Numer i temat lekcji	Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi:				
15. Klimaty Europy	VII.5) przedstawia różnicowa nie klimatyczne Europy oraz czynniki, które o nim decydują.	- wymienić czynniki, które wpływają na klimat Europy; - wymienić strefy klimatyczne, w których jest położona Europa; - podać przykłady modyfikacji klimatu strefowego przez czynniki klimatotwórcze.	- wskazać na mapie orientacyjny zasięg stref klimatycznych; - podać przykłady obszarów o klimacie astrefowym;	wskazać na mapie Europy miejsca, w których przebieg granic stref klimatycznych został zmodyfikowany przez czynniki klimatotwórcze;	wyjaśnić znaczenie czynników klimatotwórczych w tworzeniu klimatu.	określić na podstawie mapy klimatycznej Europy strefę klimatyczną i cechy klimatu danego kraju Europy.
16. Ludzie w Europie	VII.6) wyjaśnia rozmieszcze nie ludności oraz główne przyczyny i skutki starzenia się społeczeńst w w Europie; VII.7) wyjaśnia przyczyny i konsekwenc je zróźnicowan ia	- wymienić czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Europie; - wymienić przykłady ludów zamieszkujących Europę; - wyjaśnić przyczyny dużej imigracji do Europy; - podać przykłady świadczące o dużym zróżnicowaniu ludów Europy; - wyjaśnić przyczyny starzenia się społeczeństwa Europy.	- wyjaśnić przyczyny zróżnicowania ludów Europy; - podać przykłady państw, na terenie których przebywa duża liczba imigrantów; - podać przykłady państw o dużym wewnętrznym zróżnicowaniu językowym i kulturowym;	opisać konsekwencje zróżnicowania demograficznego społeczeństwa Europy.	ocenić sytuację demograficzną Europy;	podać przykłady prorodzinnych rozwiązań w krajach europejskich.

	demograficznego ludności Europy; VII.8) ocenia społeczno-ekonomiczne i kulturowe konsekwencje migracji na obszarze Europy.					
17. Londyn i Paryż – wielkie miasta Europy	VII.9) określa podobieństwa i różnice między wielkimi miastami Europy: Londynem i Paryżem.	• na podstawie ilustracji porównać centra i przedmieścia Londynu i Paryża; • przyporządkować główne funkcje do właściwych części wielkich metropolii (dzielnice centralnych i peryferyjnych); • podać podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy); • wyjaśnić przyczyny szybkiego rozwoju Londynu i Paryża; • podać przykłady atrakcji turystycznych Londynu i Paryża.	• na podstawie map porównać położenie i kierunki rozwoju przestrzennego Londynu i Paryża; • scharakteryzować wybrane cechy demograficzne ludności Londynu i Paryża; • wyjaśnić znaczenie transportu zbiorowego w funkcjonowaniu wielkich metropolii; • podać przykłady cech różniących Londyn i Paryż; • wymienić i ocenić pozytywne i negatywne aspekty zamieszkiwania w wielkiej metropolii.	• wyjaśnić pojęcie rewitalizacji miast;	• określić przyczyny rewitalizacji miast lub ich fragmentów;	• na przykładzie Londynu zaprezentować pozytywne skutki rewitalizacji miast.

18. Różne oblicza rolnictwa – Dania i Węgry	VII.10) porównuje cechy rolnictwa Danii i Węgier.	• wyjaśnić, czym zajmuje się rolnictwo, wymienia produkty pochodzące z upraw roślin i chowu zwierząt; • wskazać na mapie i opisać położenie w Europie Danii i Węgier; • opisać warunki naturalne, od których zależy rozwój rolnictwa;	• na podstawie map tematycznych porównać warunki naturalne panujące w Danii i na Węgrzech; • na podstawie klimatogramów porównać warunki klimatyczne w Danii i na Węgrzech.	• opisać rolnictwo Danii i Węgier, uwzględniając główne uprawy i chów zwierząt oraz wydajność rolnictwa;	• porównać cechy rolnictwa Danii i Węgier, uwzględniając zarówno warunki naturalne, uwarunkowania poza przyrodnicze, główne kierunki upraw i chowu oraz wydajność rolnictwa.	• opisać wybrane produkty lub potrawy pochodzące z Danii i Węgier i wyjaśnić ich związek z kierunkiem rozwoju rolnictwa w danym kraju.
Numer i temat lekcji	Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi:				
19. Produkcja energii w Europie	VII.11) wykazuje związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii.	• wymienić źródła energii; • wskazać przykłady państw wykorzystujących określone źródła energii; • określić odnawialność danego źródła energii; • wskazać kraje Europy zasobne w surowce energetyczne.	• wymienić i uzasadnić, które kraje mają sprzyjające warunki przyrodnicze do rozwoju różnych form energetyki odnawialnej; • kraju Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii.	• ocenić czy struktura produkcji energii w danym kraju jest nowoczesna i przyjazna środowisku;	• wykazać związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranego	• ocenić perspektywę energetyczną wybranego kraju i całej Europy.
20. Francja	VII.12) przedstawia	• podać przykłady nowoczesnych gałęzi	• wyjaśnić pojęcie nowoczesne technologie;	• ocenić rolę nowoczesnej energetyki w rozwoju	• wyjaśnić znaczenie wydajności pracy w	• przedstawić proces produkcji

– nowoczesna gospodarka	znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług w gospodarce na przykładzie Francji.	przemysłu rozwiniętych we Francji; • podać przykłady nowoczesnych usług rozwiniętych we Francji • opisać strukturę zatrudnienia we Francji; • podać przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów.	• wymienić cechy nowoczesnego przemysłu na przykładzie przemysłu francuskiego; • wymienić co najmniej trzy cechy nowoczesnej gospodarki Francji;	gospodarczym Francji; • ocenić rolę nowoczesnego transportu w rozwoju gospodarczym Francji.	nowoczesnej gospodarce;	w nowoczesnych zakładach przemysłowych na przykładzie francuskich zakładów lotniczych.
21. Europa Południowa – turystyczny raj	VII.13) wykazuje związki między rozwojem turystyki w Europie Południowej a warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej.	• wyjaśnić pojęcie „turystyka”; • wskazać na mapie europejskie państwa leżące nad Morzem Śródziemnym; • wskazać na mapie półwyspy: Iberyjski, Apeniński i Bałkański; • opisać główne walory środowiska przyrodniczego basenu Morza Śródziemnego; • wyjaśnić różnice między turystką masową, kwalifikowaną i agroturystyką; • wyjaśnić różnice między turystyką krajoznawczą i wypoczynkową.	• przedstawić cechy charakterystyczne rzeźby terenu i warunki klimatyczne w państwach basenu Morza Śródziemnego; • ocenić klimat śródziemnomorski, pod kątem przydatności dla turystyki;	• scharakteryzować problemy społeczno-gospodarcze państw basenu Morza Śródziemnego; • wymienić największe atrakcje antropogeniczne w krajach Europy Południowej i powiązać je z określonym rodzajem turystyki.	• podać przykład państwa Europy Południowej, wskazując na zależność rozwoju turystyki od środowiska przyrodniczego;	• wskazać i uzasadnić kierunek przyszłego rozwoju branży turystycznej w krajach Europy Południowej.
22. Podsumowanie	VII.1–VII.14					

działu						
Numer i temat lekcji	Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi:				
23. Niemcy – przemiany przemysłowe	VIII.1) charakteryzuj przemiany w strukturze przemysłu w Niemczech na przykładzie Nadrenii Północnej-Westfalii.	- na podstawie ilustracji opisać wygląd zakładów przemysłowych w XIX w. oraz obecnie; - podać przykłady gałęzi przemysłowych rozwijanych Nadrenii Północnej-Westfalii w XIX w. oraz obecnie; - wymienić przyczyny restrukturyzacji przemysłu Nadrenii Północnej-Westfalii; - nazwać surowce naturalne, dzięki którym rozwinęły się pierwsze zakłady przemysłowe Nadrenii Północnej-Westfalii.	- wymienić trzy cechy niemieckiego przemysłu, dzięki którym ten sektor stał się podstawą niemieckiej gospodarki; - porównać wpływ zakładów przemysłowych na środowisko przyrodnicze Nadrenii Północnej-Westfalii dawniej i obecnie;	- wyjaśnić przyczyny zmian poziomu bezrobocia w Nadrenii Północnej-Westfalii w czasie trwania restrukturyzacji przemysłu; - wykazać związek między unowocześnianiem przemysłu a działalnością ośrodków badawczych i uczelni wyższych.	ukazać korzyści z podjęcia prac nad odnawialnymi źródłami energii i magazynowaniem energii w ośrodkach badawczych Nadrenii Północnej-Westfalii;	prognozować dalsze kierunki rozwoju zakładów przemysłowych Nadrenii-Północnej Westfalii.
24. Walory turystyczne Litwy i Białorusi	VIII.2) projektuje trasę wycieczki po Litwie i Białorusi uwzględniając wybrane walory środowiska	- wymienić przykłady atrakcji turystycznych Litwy i Białorusi; - podać nazwy stolic Litwy i Białorusi; - opisać krajobrazy Litwy i Białorusi, które stanowią walory turystyczne tych krajów; - podać przykłady obiektów wpisanych na listę UNESCO	- zaprezentować atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi związane z polskim dziedzictwem kulturowym; - wyjaśnić znaczenie Wilna i Ostrej Bramy dla budowania i zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego na Litwie;	- wymienić cechy wyróżniające środowisko geograficzne Litwy i Białorusi; - zaplanować wycieczkę na Litwę i Białoruś, uwzględniając atrakcje kulturowe i przyrodnicze.	porównać stopień trudności organizacji wycieczki na Litwę i na Białoruś, biorąc pod uwagę konieczność przekroczenia granicy UE;	zachęcić do odwiedzenia Litwy i Białorusi, używając merytorycznych argumentów.

	przyrodnicze go i kulturowego .	znajdujących się na Litwie i Białorusi.				
25. Atrakcj e turystyc zne Czech i Słowacji	VIII.3) przedstawia przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno- sportowych Czech i Słowacji.	• opisać na podstawie mapy fizycznej Europy położenie i główne krainy geograficzne Czech i Słowacji; • wyjaśnić, czym są atrakcje turystyczne; • sklasyfikować atrakcje turystyczne na przyrodnicze i kulturowe; • wymienić potrzeby i oczekiwania turystów;	• przygotować listę atrakcji turystycznych Czech i Słowacji dla wybranych grup turystów (np. młodzieży, seniorów); • połączyć potrzeby i oczekiwania turystów z wybranymi atrakcjami turystycznymi Czech i Słowacji.	• opisać przyrodnicze i kulturowe atrakcje turystyczne Czech i Słowacji;	• uzasadnić konieczność ochrony walorów przyrodniczych, np. poprzez wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO.	• wymienić i wskazać na mapie zabytki Czech i Słowacji wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO.
26. Ukraina w czasach przemian	VIII.4) rozumie problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy.	• na podstawie mapy opisać położenie Ukrainy względem Polski i innych państw; • wymienić trzy trudności społeczne, gospodarcze i polityczne, z którymi Ukraina zmagają się w ostatnich latach; • wymienić przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły na Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 roku; • na podstawie wykresu porównać rozwój gospodarczy Polski	• wyjaśnić negatywny wpływ korupcji na rozwój gospodarczy krajów na przykładzie Ukrainy; • opisać przebieg rewolucji ukraińskiej w 2013 roku; • wskazać na mapie regiony Ukrainy, w których toczą się konflikty zbrojne; • przedstawić problemy relacji Ukrainy z Rosją;	• ocenić aneksję Krymu, biorąc pod uwagę jej uwarunkowania prawne i polityczne oraz wpływ na stabilność w Europie Środkowo-Wschodniej; • ukazać złożoność sytuacji społecznej na Ukrainie w kontekście jej integracji z UE lub Rosją.	• zaproponować działania, których podjęcie poprawiłoby sytuację społeczną, gospodarczą i polityczną na Ukrainie;	• zaprezentować własne stanowisko na temat postawy, jaką powinna obrać Polska w relacjach z Ukrainą.

		i Ukrainy; • podać przyczyny wyludniania się Ukrainy.				
27. Rosja – od Bałtyku po Ocean Spokojny	VIII.5) wyказuje źródnicowa nie środo-wiska przyrodniczego i charakteryz uje gospodarkę Rosji.	• wskazać i opisać na podstawie mapy fizycznej położenie Rosji; • omówić rozmieszczenie głównych krain geograficznych Rosji; • odczytać z mapy gospodarczej nazwy głównych surowców wydobywanych w Rosji; • opisać na podstawie klimatogramów klimat w różnych częściach Rosji; • na podstawie mapy gospodarczej omówić rozmieszczenie surowców mineralnych Rosji.	• opisać zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Rosji;	• scharakteryzować gospodarkę Rosji;	• wyjaśnić pozytywny i negatywny wpływ warunków naturalnych na życie mieszkańców Rosji.	• uzasadnić, na przykładzie Rosji, że struktura importu i eksportu może świadczyć o poziomie rozwoju gospodarczego kraju.
28. Wzajemne relacje Polski i jej sąsiadów	VIII.6) charakteryz uje relacje Polski z krajami sąsiadującymi; VIII.7) rozumie potrzebę kształtowania a dobrych	• wskazać na mapie i nazwać państwa sąsiadujące z Polską; • podać przykłady działań realizowanych przez Polskę wspólnie z sąsiednimi krajami; • uzasadnić konieczność utrzymywania dobrych stosunków z sąsiednimi krajami; • wymienić przykłady trudnych wydarzeń z przeszłości, które mają	• scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Rosją i Niemcami; • opisać korzyści płynące ze współpracy Polski z sąsiednimi państwami - członkami NATO i UE; • podać przykłady wpływu relacji Polski z sąsiadami na życie ucznia szkoły podstawowej w Polsce;	• scharakteryzować wzajemne relacje Polski z Ukrainą, Litwą, Czechami i Słowacją; • porównać relacje Polski z Niemcami i Rosją; • opisać powiązania gospodarcze Polski z wybranymi sąsiadami.	• ocenić zmianę relacji polsko-niemieckich w okresie od drugiej wojny światowej do czasów współczesnych;	• zaproponować działania mające na celu zapobieganie mowie nienawiści i eskalacji napięć w relacjach Polski z Ukrainą i Rosją.

	relacji Polski z jej sąsiadami.	wpływ na współczesne relacje Polski z sąsiednimi krajami.				
29. Podsumowanie działu	VIII.1–VIII.7					